

Förstudie och kostnadsöversyn för införande av e- handelslösning i Alingsås kommun

En beskrivning av vinsterna med e-handel och
förslag på tillvägagångssätt vid implementering

Enheten för juridik kansli och upphandling

2018-03-29

Sammanfattning

Att införa ett e-handelsystem är kritiskt för att effektivisera och förbättra inköpsprocessen i Alingsås kommun. Att införa ett elektroniskt beställarsystem kommer att generera vinster i form av ökad avtalstrohet vilket innebär kostnadsbesparingar vid inköp, effektivisering och minskad administration, samt ökad intern kontroll. Revisorerna har pekat på brister i Alingsås kommuns avtalstrohet och flerårsstrategi 2017-2019 innehåller mål om effektiviseringar och minskad administration, något som ett e-handelsystem kommer att resultera i.

Denna förstudie presenterar två alternativa förslag på implementeringsprojekt:

1. Införande i etapper. Vi börjar implementera systemet och sätta rutiner och processer på kommunledningskontoret. Därefter ansluts en förvaltning i taget. Projektet kommer att ta längre tid men ämnar kunna genomföras i stor utsträckning med dagens organisation.
2. Införande i hela kommunen på samma gång. Detta förslag innebär större kostnader från projektets start då vi sannorlikt kommer behöva fler personer på Enheten för juridik, kansli och upphandling som arbetar med projektet, samt en större medverkan från förvaltningarna. Fördelarna är att hela kommunen ställs om samtidigt, och de positiva resultaten som kommer med e-handel kommer att ge utdelning snabbare.

Beroende på vilket tillvägagångssätt som väljs behövs olika åtgärder. Gemensamt för de båda förslagen är att en styrgrupp och en projektgrupp behöver tillsättas. Samt att en systemförvaltare behöver anställas. Tas beslut om att gå på förslag nummer två behöver troligen ett antal till personer tillsättas på Enheten för juridik, kansli och upphandling, en till upphandlare och en projektledare.

Uppskattning av kostnader:

De olika implementeringsförslagen medför olika kostnader. Uppskattning av dessa har inte gjorts. Däremot presenteras här de kostnader som är centrala och gemensamma för de båda alternativen samt framgår i de båda anbud som har presenterats i denna förstudie.

Typ av kostnad	Beskrivning	Enhet	Pris per enhet	Totalt pris
Investeringskostnad	Kostnad för införandeprojekt	1 st		597 000
Driftkostnad	Årlig kostnad för system, support mm	6 år	506 500	3 039 000
Pris för anslutning av leverantörer EDI		12,5 st	16524	206 550
Pris för anslutning av leverantörer Punch-out		5 st	17278	86 390
Konsulttimmar utanför projektet		350 tim	1404	491 400
Utbildning heldag	Systemanvändare, användare mm	4,5 dagar	19 000	85 500
Ny tjänst – systemförvaltare	Kostnad för nyanställning			

1. Inledning

Offentliga inköp regleras av upphandlingslagarna; LOU, LUF, LUF5 och LUK. Dessa lagar finns till för att ge alla företag samma chans att sälja sina produkter eller tjänster till en myndighet. Vidare ämnar upphandlingslagarna se till att myndigheter använder skattemedlen på bästa sätt när de köper in varor, tjänster och entreprenader. Offentlig upphandling är när en upphandlande myndighet annonserar om vad de avser att köpa och därefter skriver tidsreglerade avtal med en eller flera aktörer om hur köpet ska gå till. (Konkurrensverket 2018)

Offentliga myndigheter köper varor och tjänster för ca 500 miljarder kronor varje år. Detta innebär att offentlig upphandling har en stor samhällspåverkan, drygt en sjättedel av Sveriges BNP, ex moms, omfattas av offentlig upphandling. Därför är det viktigt att Upphandlande myndigheter upphandlar korrekt och följer sina upphandlade avtal. Att handla korrekt enligt upphandlade avtal, det vill säga köpa rätt avtalad produkt från rätt leverantör kallas avtalstrohet. Det räcker alltså inte att enbart genomföra upphandlingen korrekt för den upphandlade myndigheten, man måste också ha avtalstrohet.

I takt med digitaliseringens utveckling har elektronisk handel uppkommit. Som privatpersoner kan vi enkelt köpa de varor vi behöver hemifrån över nätet, allt från kläder och skor till matvaror och möbler. På samma sätt, har elektronisk handel kommit in i den offentliga sektorn och de tusentals beställningar som årligen görs av myndigheter. Istället för att ringa en leverantör eller skicka ett mail kan samtliga beställare logga in i sin specifika portal som visar just den kommunens avtalade produkter, plocka ihop sin varukorg och sedan betala. Om alla som gör beställningar hos en myndighet gör detta genom det elektroniska beställningssystemet ökar avtalstroheten avsevärt, vilket således innebär att myndigheten i större utsträckning följer sina upphandlade avtal.

Ernst & Young påvisade i sin revisionsrapport 2016 att det finns brister i Alingsås kommun gällande avtalstrohet. Därtill har enheten för juridik kansli och upphandling sett brister i de internkontroller som upphandlingsverksamheten genomfört under 2017. Bland annat drog de slutsatsen att vi inte kan kontrollera avtalstrohet systematiskt på grund av avsaknaden av ett e-handelsystem.

Flerårsstrategi 2017-2019 innehåller mål om ökad effektivisering och minskad administration. Som kommer att beskrivas i senare delar av denna förstudie är detta två konkreta vinster med att införa ett e-handelsystem. Ett införande av beställarsystem går därför i linje både med revisionens yttranden och flerårsstrategins utpekade mål för Alingsås kommun.

1.1 Syfte

Syftet med denna förstudie är att ge underlag för eventuell finansiering av införandet av ett e-handelsystem (beställarsystem) i Alingsås kommun. Vidare ämnar denna rapport förklara varför en investering är viktigt samt öka förståelsen för de potentiella vinster och effektiviseringsmöjligheter som finns vid införande av ett elektroniskt beställningssystem i Alingsås kommun.

1.2 Metod

För att kunna uppskatta kostnader för införande av e-handel har vi valt att titta på andra kommuner som har, eller håller på att införa e-handel i sina organisationer. Vi har valt att utgå från kommuner som har upphandlat e-handelsystem nyligen. Detta för att de vinnande anbuderna är som mest aktuella samt att kunskapen och utvecklingen i branschen är som mest likvärt hur det kommer att vara för

Alingsås kommun. I upphandlingsbiblioteket gjordes en sökning på "elektronisk handel" och ett antal träffar kom upp. Där bland Vänersborg och Västervik som vi har använt oss av som exempel. Vi har begärt ut respektive kommuns vinnande anbud och sammanställt prisinformation samt projektupplägg för att få en förståelse av tid och resursåtgång. Utifrån detta material har en uppskattning gjorts utifrån Alingsås kommuns förutsättningar. Detta innebär vidare att vi har utgått ifrån de priser och den resursåtgång i arbetstid och personella resurser som presenteras i de vinnande anbuden och applicerat detta på två möjliga tillvägagångssätt för införande i Alingsås kommun.

2. Nuläge Alingsås kommun

Nedan presenteras nuläget i Alingsås kommun utifrån tre kategorier relaterade till inköp; upphandling, beställningar, och avtalstrohet.

2.1.1 Upphandling

Upphandlingsverksamheten tillhör Enheten för juridik, kansli och upphandling som ligger centralt placerat på Kommunledningskontoret. Verksamheten består av en upphandlingschef, en upphandlingsjurist, två upphandlare och en avtalscontroller.

Upphandlingsverksamheten ansvarar för förvaltningsövergripande upphandlingar och ramavtal och utgör en stödfunktion till resterande förvaltningar. För behov som är förvaltnings-specifika ansvarar respektive förvaltning själv för upphandling. Upphandlingsverksamheten utgör en stödfunktion till förvaltningarna och ger information och utbildning inom upphandling. Vidare ansvarar verksamheten för systemadministrationen av upphandlingsverktyget och avtalsdatabasen. Alingsås kommun arbetar i dagsläget i upphandlingsverktyget TendSign som levereras av Visma Commerce, samt tillhörande avtalsdatabas.

2.1.2 Beställningar

I Alingsås kommun arbetar idag omkring 4000 medarbetare. Eftersom vi idag inte har något elektroniskt beställarsystem innebär detta att vi i kommunen potentiellt också har lika många beställare. Alla anställda kan i praktiken ta upp telefonen och ringa en leverantör och lägga en beställning.

Även om vi potentiellt har omkring 4000 beställare i kommunen ser det i praktiken förhoppningsvis lite bättre ut. På kommunledningskontoret finns en administratör som gör mer eller mindre alla beställningar till kontoret. När ett behov uppstår kontaktar personen denna administratör som lägger en beställning till rätt avtalsleverantör.

Denna typ av beställare finns på flera ställen i kommunen, men vi har inte full koll på i vilken utsträckning. Trots detta kvarstår det faktum att alla 4000 anställda *kan* beställa. Detta förklarar att vi omöjligt kan ha kontroll på alla inköp som görs.

Beställningar görs idag på olika sätt för olika avtal. För varubeställningar som kontormaterial och förbrukningsartiklar läggs beställningar via leverantörens webbshop, alternativt att beställaren ringer eller mailar avtalets kontaktperson. För tjänstebeställningar ska ibland förnyade konkurrensutsättningar göras, dessa kan göras via upphandlingsverktyget eller att man direkt kontaktar leverantörerna.

Vi vet att många i verksamheterna vill kunna och känner ett behov av att handla i fysiska butiker. Livsmedel är ett sådant område där man vill kunna handla. Men även vissa andra områden där det idag kanske saknas ramavtal och där beställarna hävdar att det är ett akut behov. Således ser vi att många fortsatt använder rekvisition och handlar i butiker.

2.1.3 Avtalstrohet

På grund av att Alingsås kommun i dagsläget inte har något e-handelsystem finns det inget systemstöd som underlättar våra interna kontroller av inköp. I praktiken innebär detta att internkontroller görs manuellt. Det vill säga att en genomgång görs av ett urval fakturor, och

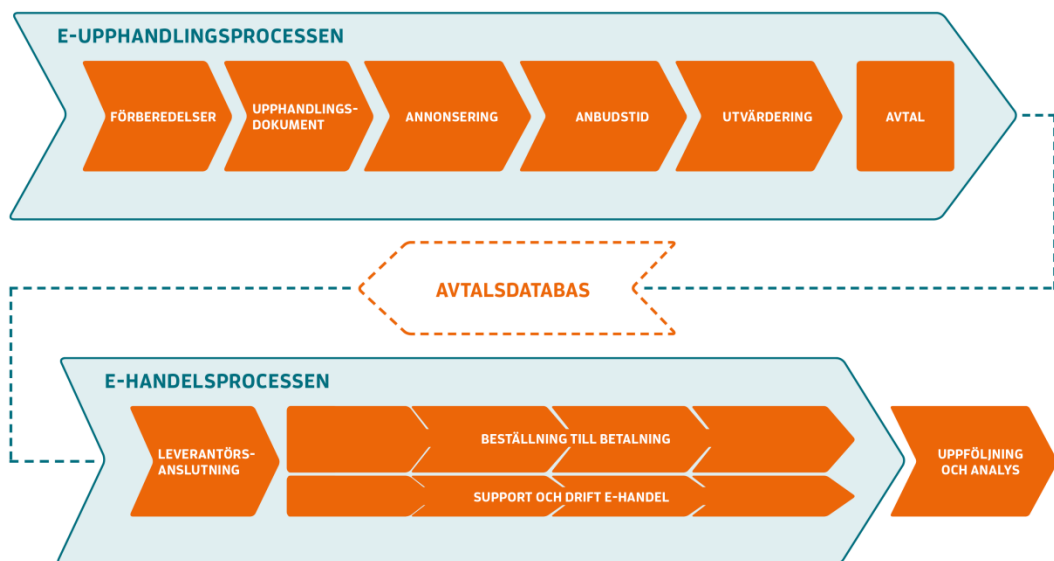
dessa matschas mot respektive avtal, dess omfattningsbeskrivning samt prislista. Den manuella kontrollen är tidsödande då granskning görs faktura för faktura. Den innebär även svårigheter i avtalstolkning och en subjektiv analys av respektive inköp. Svårigheter som dåligt specificerade fakturor och luddiga avtalsbeskrivningar och faktorer som att vi har rabatt på "övrigt sortiment" hos vissa leverantörer, gör att man i praktiken inte kan kontrollera avtalstrohet. Den manuella kontrollen kan visa en trend, men ett antagande görs, som inte är precist. Detta då vi endast ser fakturan, det vill säga den sista delen i kedjan av ett inköp, inte hur köpet är gjort, eller hur frågan till en leverantör är ställd.

Enheten för juridik, kansli och upphandling genomför enligt interkontrollplanen i flerårsstrategin internkontroller på Kommunledningskontoret två till tre gånger per år. I dessa granskningar från 2017 var trenden att kommunledningskontorets inköp har en hög grad av leverantörstrohet, det vill säga att vi köper produkter och tjänster av rätt leverantör. Vidare konstaterades att avtalstroheten är svårbedömd men att trenden är att det finns brister. För avtalstrohet i hela kommunen har ingen kontroll utförts, men vid stickprover och i kommunikation med verksamheter har upphandlingsverksamheten mycket information som tyder på bristande avtalstrohet.

3. E-handel – Vad är det?

SKL beskriver e-handel som ett sätt att effektivisera inköpsprocessen i offentlig sektor. Genom deras samarbete med Ekonomistyrningsverket och Upphandlingsmyndigheten i konceptet Single Face to Industry (SFTI) arbetar de med att främja förutsättningarna för e-handel. E-handel innebär att hela kedjan från beställning till betalning sker elektroniskt med hjälp av IT stöd.

Upphandlingsmyndigheten har nyligen publicerat material om den digitala inköpsprocessen som de beskriver innefattar elektronisk upphandling och elektronisk handel. De förklarar flödet med följande bild:

Alingsås kommun arbetar med elektronisk upphandling genom vårt upphandlingsverktyg TendSign, och har en avtalsdatabas. Nästa steg är att införa sista delen i figuren; e-handelsprocessen.

SKL satsar stort på att stödja organisationer med deras arbete med e-handel. De skriver i sitt senaste nyhetsbrev (Nyhetsbrev 1, 2018) att de kommer att göra en särskild satsning på e-handel år 2018. De planerar för hur de ska stödja arbetet med införande av e-handel ytterligare och meddelar att de kommer att ha inlånade, erfarna e-handelsprojektledare som kan bistå vid uppstart och breddning av e-handeln.

I kommande avsnitt presenteras vinster med e-handel.

3.1 Vinster med e-handel

Det finns information som visar att ett elektroniskt beställarsystem för med sig många positiva aspekter för den offentliga sektorn. Anställda på Enheten för juridik, kansli och upphandling har deltagit på kurser som SKL har hållit om e-handel och deltagit på e-handelsdagarna för att inhämta kunskap om ämnet. Vid båda dessa tillfällen har andra kommuner berättat om deras erfarenheter och delat med sig om både vinster efter införandet men också svårigheter under arbetets gång.

Nedan går vi närmare in på de vanligaste och kanske mest betydelsefulla vinsterna som både SKL, SFTI och upphandlingsmyndigheten tar upp, men som också nämnts av andra kommuner vid ovan nämnda tillfällen.

3.1.1 Effektiviserad inköpsprocess

Genom att införa elektronisk handel effektiviseras hela inköpsprocessen, från att ett behov uppstår till dess att fakturan är betalad. Genom att exempelvis attestera fakturan redan vid orderläggning är inköpet redan godkänt, och när man sedan mottagit leveransen skickas betalningen iväg. Detta är ett tydligt sätt på effektivisering i inköpskedjan. Den som lägger ordern gör också ett godkännande av betalning. I dagsläget kommer fakturor som ibland hamnar fel och det kan råda osäkerhet om vem som har beställt varan eller tjänster eller vem fakturan ska till. Genom att attestera köpet i förväg blir det mindre fel och en mer effektiviserad process. Detta kan leda till besparingar gällande fakturahantering och administration.

Genom att införa ett beställarsystem kan man kontrollera vilka som har åtkomst till systemet. Genom att utbilda ett antal beställare i organisationen och göra dessa till certifierade beställare finns det möjlighet att krympa beställarorganisationen markant. Här får vi en effektivare organisation genom att de som kan inköp lägger beställningar vilket gör att övrig personal kan fokusera på det deras kärnverksamhet. Genom att få in utbildade beställare som har en förståelse för inköp och syftet med upphandling kan vi minimera att anställda går och handlar i fysiska butiker där vi inte har avtal. Detta kommer spara arbetstid. Ytterligare en fördel med att ha en mindre beställarorganisation som är utbildad är att vi på upphandling kan ha ett tätare samarbete med beställarna, se de konkreta behoven på ett annat sätt och därmed tidigt få information om det är många avvikelser på något avtal, hur beställarna upplever samarbetet med leverantörerna samt att vi kan få information om behoven i verksamheterna och därmed göra bättre upphandlingar.

3.1.2 Ökad avtalstrohet

En undersökning gjord av SFTI år 2016 visar att 91% av de kommuner som redan har infört elektronisk handel vittnar om att ramavtalstroheten höjs avsevärt.

Som beskrivet i tidigare delar innebär avtalstrohet att den upphandlande myndigheten beställer en avtalad vara hos rätt leverantör. Hög avtalstrohet innebär således att vi följer våra avtal som är upphandlade enligt LOU. Vidare medför det att vi får produkter till våra verksamheter som är kontrollerade och uppfyller alla de olika krav som ställs i kommunens upphandlingar samt till det bästa priset. Att handla rätt sak hos rätt leverantör medför lägre kostnader och kvalitetsäkring.

Ökad avtalstrohet för Alingsås kommun kommer också leda till att vi blir mer eftertraktade som kunder till leverantörer, då de vet att vi följer våra avtal och således kommer att handla det vi ska av dem. Detta kommer kunna leda till ett bättre samarbete under avtalsperioden men också troligt fler anbud i upphandlingar. Detta innebär bättre konkurrensutsättning vilket i sin tur betyder bättre avtal och lägre priser för Alingsås kommun.

3.1.3 Förbättrad kontroll

Genom att ha ett beställarsystem där majoriteten av köpen görs, kommer vi att kunna ha större kontroll på kommunens inköp. Alingsås kommun kommer att äga sin egen inköpsstatistik istället för att som idag behöva förlita sig på leverantörernas statistik. Kommunen kommer att kunna styra inköpen genom att endast tillåta utbildade beställare logga in och lägga beställningar. Vidare kan man också lägga till och ta bort produkter, ett sätt att enkelt styra inköpen.

Med endast några klick kommer vi kunna ta fram rapporter ur systemet som visar all information vi behöver för att utföra interna kontroller och få fram underlag inför kommande upphandlingar.

4. Information från andra kommuner

Som beskrivet i metodavsnittet har vi för att kunna uppskatta kostnader och resurser vid implementering utgått från andra kommuners exempel i närliggande tid.

I detta avsnitt sammanfattas och presenteras två olika kommuners vinnande anbud i deras respektive upphandling av e-handelslösning.

4.1 Vinnande anbud Vänersborg

Vänersborgs kommun upphandlade under 2017 en e-handelslösning. Vänersborg är en kommun med ca 39 000 invånare. Vi har valt att titta på Vänersborgs kommun då de är ungefär lika stora som Alingsås kommun utefter befolkningens mängd, vilket också betyder att de har ungefär samma behov som oss. Det vinnande anbudet är från en av de stora, kända aktörerna inom e-handelslösningar.

4.1.1 Kostnader

I nedan tabell presenteras de kostnader som presenteras i det vinnande anbudet.

Kostnad	Följande ingår i kostnaden	Antal enheter	Enhet	Pris per enhet	Totalt pris
Årsavgift för e-handelstjänsten	Samtliga kostnader för såväl drifts- som utbildnings- och testmiljö, uppgraderingar, versionsbyten, underhåll, support samt handering av SFTI ch EDI meddelanden	7	År	413 000	2 891 000
Införandeprojekt	Nödvändiga integrationer mm för att få ett driftklart system. Om ytterligare moment behövs för att införandeprojektet ska kunna genomföras på ett effektivt sätt ska även detta ingå här.	1	st	609 000	609 000
Nya leverantörsanslutningar	Avrop produktkatalog (full EDI)	15	st	9048	135720
Nya leverantörsanslutningar	Webbeställningar (varukorg/Punch-out)	5	st	10 556	52780
Utbildning	Utbildning av systemadministratörer och supportpersonal. Resekostnader, logi och traktamente samt övriga indirekta kostnader	6	dag	20000	120 000

Konsulttjänster	Specifikt beställda uppdrag som inte ingår i införandeprojektet eller årsavgiften. Samtliga kostnader, restid och övriga resekostnader är inräknade	500	timme	1508	745000
-----------------	---	-----	-------	------	--------

Ovan tabell är en sammanställning från de prisfrågor som presenteras i det vinnande anbudet i Vänersborgs upphandling av e-handelslösning

4.1.2 Införandeprojekt – upplägg och tidplan

Leverantören har i sitt anbud bifogat en projektplan för implementering av systemet. Leverantören planerar att arbetet ska löpa mellan oktober 2017 och maj 2018, således 8 månader.

Projektet består av ett antal delar som nedan presenteras med leverantörens uppskattning av resursåtgång.

1. *Införande projekt*

Införande projektet består av workshops med 3-5 personer från kommunen, varav en projektledare. Beräknad resursinsats är 12 dagar för kommunen. Från leverantören deltar utsedd delprojektledare. Leverantören beräknas lägga 4 arbetsdagar på detta.

Därtill kommer teknisk installation. Leverantören har uppskattat resursinsats på 4 arbetsdagar för kommunen och projektet ska bemannas av kommunens tekniska projektledare samt de tekniker som ska ingå. Därtill adderas leverantörens delprojektledare.

2. *Implementering/Parametersättning*

I denna fas uppskattar leverantören en tidåtgång på 25 dagar för kommunen, samt 17 för leverantören. Därtill kommer leverantörsanslutningar som förväntas ta 20 dagar i anspråk för kommunen och 11,5 dagar för leverantören. Denna del bemannas av samma personer som i analys och design-fasen.

3. *Test*

Nästa del är att testa systemet och dess funktioner. Detta görs av en testgrupp bestående av flera olika roller; systemanvändare, administratörer samt deltagare från projektgruppen. Uppskattad resursinsats för kommunen är 9 dagar, och för leverantören 3 dagar.

4. *Driftsättning*

I denna fas driftsätts den lösning som implementerats och därtill startas interna supportfunktioner för användarstöd. Beräknad resursinsats för kommunen är 4 dagar och för leverantören 2 dagar.

5. *Projektleddning kvalitetssäkring*

Resursinsats för kommunen avseende projektleddning har leverantören beräknat till 24 dagar.

Leverantören uttrycker också att stöd efter driftstart varierar mycket mellan olika kunder. Det blir ofta ett ökat tryck med frågor från slutanvändarna under en övergångsperiod.

6. *Utbildning*

Projektledare 1 dag utbildning i e-handelsmodulen. Max 10 personer per tillfälle. Systemförvaltare 1.5 dag utbildning i e-handelsmodulen.

Leverantören har också i sitt anbud lämnat ett förslag på projektorganisation:

De vill att organisationen bör bestå av en styrgrupp vars huvuduppdrag är att tilldela resurser för projektets genomförande. Därtill kommer en Projektledargrupp samt delprojektgruppen. Samtliga grupper bemannas med representanter från både kommun och leverantör.

4.1.3 Utfall av projektet – nuläge Vänersborg

Vänersborgs kommun uttrycker i vår mailkonversation att de på det stora hela är nöjda med införandeprojektet.

De nämner ett par brister i form av otydliga deadlines för kommunens eget arbete, från leverantörens sida och uttrycker att aktivitetsplanen liknar en mailkonversation. Vidare meddelar de att leverantören velat sälja på dem många extra konsulttimmar som de inte ansåg kunde gå in under projektet, men här fick leverantören ge sig och gjorde sedan arbetet under ordinarie projektavgifter.

Som presenterat ovan var planen enligt det vinnande anbudet att införandeprojektet skulle vara klart i maj 2018. De berättar dock att de i dagsläget, mars 2018 endast har färdigställt 1/3 av införandeprojektet. De uttryckte också att Vänersborgs kommun har många duktiga administratörer inom systemet, då de sedan tidigare haft samma leverantör till ekonomisystemet. Detta har inneburit att de har kunnat hantera mycket internt och inte har behövt ta hjälp av leverantören i samma utsträckning som man kanske behövt om man inte har intern kompetens.

4.2 Vinnande anbud Västervik

Västervik har under 2017 tillsammans med Oskarshamns kommun upphandlat en e-handelslösning. Det vinnande anbudet är från en annan välkänd leverantör av e-handelslösningar, alltså inte samma leverantör som i Vänersborgs fall. Västervik har drygt 36 000 invånare.

4.2.1 Kostnader

Kostnad	Följande ingår i kostnaden	Antal enheter	Enhet	Pris per enhet	Totalt pris
Införandeprojekt	Kostnad för införandeprojektet enligt kravspecifikation. Driftsättning av drift och testmiljö, konsultkostnader för uppsättning av tjänsten. Utbildningsdag för systemadministratörer och leverantörsanslutningar i form av 3 st full EDI, 5 st web EDI samt 1 punch out.	1	st	1 170 000	1 170 000
Årlig licenskostnad	I priset ingår samtliga kostnader för drifts- och testmiljöer, drift av integration mot kommunens ekonomisystem, uppgraderingar, versionsbyten, leverantörsportal, underhåll, support, SLA samt hantering av SFTI och EDI meddelanden.	5	år	600 000	3 000 000
Kostnad för integration av Västerviks kommuns ekonomisystem	Preliminärregistrering, slutbokning och annullering, fakturaleverantörsregister, betalningsinformation, konteringsvärden/koder. Avser uppsättning av integration med	1	st	80 000	80 000

	system av denna leverantör. Kostnader för respektive ekonomisystemleverantör/tredjepartslev är ej inkluderad				
Kostnad för integration av Oskarshamns kommuns ekonomisystem	Preliminärregistrering, slutbokning och annullering, fakturaleverantörsregister, betalningsinformation, konteringsvärden/koder. Avser uppsättning av integration med system av denna leverantör. Kostnader för respektive ekonomisystemleverantör/tredjepartslev är ej inkluderad	1	st	80 000	80 000
Årlig kostnad för integration av Västerviks kommuns ekonomisystem		5	st	16 000	80 000
Årlig kostnad för integration av Oskarshamns kommuns ekonomisystem		5	st	16 000	80 000
Pris för anslutning av EDI- leverantörer		10	st	24 000	240 000
Pris för anslutning av punsch-out		5	st	24 000	120 000
Pris för stöd av leverantörsanslutning till WebEDI		20	st	0	0
Grundutbildning (heldag) för systemadministratörer	Max 10 deltagare	1	st	18 000	18 000
Vidareutbildning (heldag) för systemadministratörer	Max 10 deltagare	1	st	18000	18 000
Grundutbildning (heldag) för användare		1	st	18 000	18 000
Timpris för konsultkostnader efter införandeprojektets avslut.	I timpris ska samtliga kostnader vara inräknade	200	timma	1300	260 000

Ovan tabell är en sammanställning från de prisfrågor som presenteras i det vinnande anbudet i Västerviks upphandling av e-handelslösning.

4.2.2 Införandeprojekt – upplägg och tidsplan

Leverantören har lämnat en implementeringsplan som sträcker sig från augusti 2017 till och med december 2018, det vill säga 16 månader. Anbudsgivaren preciseras införandeprojektet utifrån delprojekt, dessa sammanfattas nedan. Notera att detta är en sammanfattning av delarna, mer det finns ytterligare information att hämta från anbuderna, men nedan ger en överblick över delprojekten.

Delprojekt

- 1. Projektledning**
Projektplan, hantering och samordning av projektets aktiviteter och resurser, rapportering till styrgrupp
- 2. Konfiguration**
Konfigurera systemet enligt överenskommen omfattning. Ge kommunens projektgrupp utbildning i systemet. Här är projektledaren ledare och systemägaren är aktivt involverad
- 3. Kundintegration**
Konfigurera och implementera teknisk integration mellan systemet och kundens befintliga system.
- 4. Leverantörsanslutning**
Konfigurera leverantörsanslutningar i systemet.
- 5. Acceptanstest**
Genomförande av test och godkännande av införandet
- 6. Utbildning och support**
Säkerställa att organisationen får tillräcklig utbildning i systemet. Skapa supportfunktion inom kommunens organisation
- 7. Utrullning**
- 8. Produktionssätta systemet.**
Lämna över införandeprojektet till produktion och drift.

Leverantören uppvisar i sitt anbud ett förslag på roller som behövs från kommunens sida i införandeprojektet. Dessa listas i nedan tabell med uppskattas tidsåtgång, också preciserat i anbudet.

Roll	Beskrivning	Uppskattad arbetstid
Övergripande projektledare		75-90 %
Projektledare kommun	Ansvarar för projektledning. Huvudkommunikation mellan leverantör och kommun	50-75 %
Affärsystem specialist	Omfattande kunskap om kundens specifika affärsystem	25-30 %
Upphandling (specialist)	God förståelse för kommunens specifika upphandlingsprocess	25-30 %
Ekonom (specialist)	God förståelse för kommunens specifika affärsadministration	25-30 %
Superadministratör	Resurs som blir superadministratör	50 %

	(systemförvaltare)	
Acceptansansvarig	Ansvarig för planering och hantering av acceptanstest, ofta hanteras detta av projektledaren	
Leverantörsansvarig	Hanterar kontakterna med kommunens leverantörer	
IT- tekniker	Resurs med goda kunskaper om kommunens infrastruktur	10 %
Affärssystemtekniker Integratör	Resurs för integration a dataöverföring till/från affärssystemet – i många fall anlitad av tredje part.	100-180 tim
Support		10-15 %

5. Analys

Ovan presenteras två olika anbud från två olika leverantörer, för två kommuner som är ungefär lika stora. Det finns många likheter i de båda anbuden, främst gällande införandeprojektet.

Leverantörerna har valt att presentera resursåtgången på olika sätt, den första i antal dagar och den andra i arbetsinsats under projekttid.

Vi kan se att båda leverantörerna presenterat ett förslag för projektdeltagare, och vi kan konstatera att det är ett stort projekt med många roller inblandade, samarbete med leverantörer och stor tidsåtgång. Detta tyder på att ansvar kommer att behöva fördelas och personer tilldelas sina roller i projektet samt att det finns en styrgrupp att rapportera till.

Informationen från Vänersborgs kommun indikerar att implementeringen kan ta längre tid än beräknat, och att man därför bör ha med det i både tidsplaneringen för projektet och i kostnadskalkylen. Dessutom påvisar exemplet från Vänersborg att om kommunen inte har tillräckligt med kunskap internt kan större andel konsulttimmar komma behövas. Att arbeta med e-handel och göra beställningar är nytt för Alingsås kommun. Vissa anställda har arbetat med det på sina tidigare arbetsplatser men vi har ingen expertkunskap på plats så här innan projektstart. Därför behöver vi förmodligen räkna med mer kostnader för konsulttimmar.

6. Förslag tillvägagångsätt implementering Alingsås kommun

Baserat på Alingsås kommun nuläge gällande inköp kan vi konstatera att det är ett omfattande arbete som krävs att ställa om organisationen från nuvarande beställningsrutiner till att handla genom e-handel. Enheten för juridik, kansli och upphandling har kommit fram till två potentiella förslag för införande av ett elektroniskt beställarsystem i kommunen. De båda förslagen är av olika karaktär, kommer ta olika lång tid men förhoppningsvis nå samma mål och effekt i slutändan.

6.1 Förslag 1: Införande i etapper

Detta förslag grundar sig i att i så stor utsträckning som möjligt kunna implementera e-handel i nuvarande organisationsstruktur. Förslaget ämnar att under en längre tid implementera systemet, men med mindre organisatoriska förändringar. Detta förslag handlar om att sakta ställa om organisationen till e-handel.

Förslaget bygger på att införa elektronisk handel ett steg i taget, det vill säga genom att ansluta en förvaltning efter den andra till systemet. Vi föreslår att kommunen påbörjar implementeringen på Kommunledningskontoret, detta för att centralt ställa om till e-handel och bygga rutiner och processer som sedan kan föras över till resterande förvaltningar, en i taget.

Detta förslag innebär att vi kommer att kunna testa systemet i vår organisation på Kommunledningskontoret, få igång anslutningen av leverantörer (ett arbete som kommer att behöva fortgå under en lång period) och samtidigt planera införandet på resterande förvaltningar och upphandla ramavtal inom de områden som är mest relevanta för nästkommande förvaltning. Fördelarna med detta förslag är att vi i stor utsträckning kan använda de resurser som redan finns på kommunledningskontoret, vilket innebär lägre kostnader från start. Vidare är fördelarna att vi får tid på oss att planera och skapa en organisation för resterande implementering. Nackdelarna är att implementeringen kommer ta längre tid, och därmed kommer det också ta längre tid att få fram resultatet, det vill säga se effekten av införandet. En svårighet kan också komma att bli resursförsörjningen på förvaltningarna. Går man enligt denna modell kommer vi inte se den totala förändringen i organisationen från början, utan förändringen kommer att behöva ske under tid, och de olika behoven i förvaltningarna kan komma att förändras under tid.

Förslagsvis kommer vi föra in systemet i 7 (?) etapper, en för varje förvaltning.

Förslag på bemanning och organisation av projekt och införande etapp 1, Kommunledningskontoret:

Tjänst	Beskrivning av roll i projektet	Uppskattning arbetstid i projektet
Upphandlare 1	<ul style="list-style-type: none"> - Upphandla systemet - Resurs i leverantörsanslutning och deltagande i projektgrupp 	50 % under upphandling 10-20 % därefter
Upphandlare 2	<ul style="list-style-type: none"> - Upphandla systemet - Resurs i leverantörsanslutning och deltagande i projektgrupp 	50 % under upphandling 10-20 % därefter
Avtalscontroller	<ul style="list-style-type: none"> - Projektledare från kommunens sida - Samordning, koordinering, rapportering till styrgrupp. Planering av kommande etapper. 	50 %
Administratör	Blivande superadministratör, och beställare för kommunledningskontoret. Behjälplig i leverantörsanslutningar.	50 %
Ekonom/Controller		20 %
IT - ansvarig	Ansvarig för den tekniska	30 %

	implementeringen från kommunens sida.	
Ny tjänst - systemförvaltare	Ansvarig för systemet i drift, förvalta inlogg, uppgifter och ytterst ansvarig för leverantörsanslutningar.	100 %
E-handelsprojektledare från SKL	Hjälper oss med den övergripande projektledningen	-

Efter att etapp ett är genomförd och systemet är i drift på kommunledningskontoret kommer man behöva se över inköpsorganisationen på varje förvaltning. I dagsläget är förslaget att det centralt på varje förvaltning behöver finnas en superadministratör/inköpssamordnare som är den som kan systemet och samordnar inköpsbehov på förvaltningsnivå. Denna har nära kontakt med systemförvaltare och superadministratör på Kommunledningskontoret. Superadministratören/inköpssamordnaren på respektive förvaltning bör så tidigt som möjligt i respektive etapps projekt. Syftet är att skapa en grupp med superadministratörer/inköpssamordnare som blir upphandlingsverksamhetens kontakt ut i förvaltningarna.

Sammanfattning förslag 1:

Positivt

- Lägre kostnader i implementeringsfasen då vi börjar i en mindre skala. Förslagsvis tillsätts en roll, en systemförvaltare/administratör till upphandlingsverksamheten och vi tar hjälp av SKLs nya satsning på e-handelsprojektledare.
- Vi får tid på oss att upphandla inom de områden där vi saknar avtal som är relevanta för de andra förvaltningarna.
- Tid att förbereda förvaltningarna och utse ansvariga personer där
- Tid att skapa utbildningsmaterial
- Kommunledningskontoret utgör exempel och vi kan skapa rutiner som vi kan överföra till andra förvaltningarna.

Negativt

- Längre implementeringstid för hela kommunen gör också att det kommer ta längre tid innan vi ser resultat på kommunen i stort.

6.2 Förslag 2: Införande i hela kommunen samtidigt

Detta förslag syftar till att snabbt ställa om Alingsås kommun inköpsprocess till elektronisk handel. Här ämnar vi implementera beställarsystemet i hela kommunen samtidigt.

Detta innebär att vi kommer att behöva en större projektgrupp med fler representanter från alla förvaltningar, vi behöver fler personer som centralt arbetar med upphandling och leverantörsanslutning. Detta eftersom att vi måste ha alla ramavtal på plats inom områden som där verksamheterna ska kunna beställa, och leverantörsanslutningen behöver ske snabbare. Vi kommer behöva en större intern support som hanterar frågor och bistår förvaltningarna med hjälp. Istället för att strategiskt börja med att koppla in de avtal och leverantörer som en förvaltning använder, behöver nu alla avtals kopplas in samtidigt under en kortare period. Tester behöver göras på hela organisationen istället för att Kommunledningskontoret blir test. Utbildning kommer att behöva ske löpande i hela kommunen för systemanvändare, beställare och chefer.

Fördelarna med detta tillvägagångssätt är att hela kommunen ställs om till e-handel samtidigt, implementeringen kommer snabbare att visa ett rättvisande resultat på effekten i hela kommunen.

Detta förslag har ännu inte mynnat ut i en helt färdig plan då vi inte har all kunskap som behövs i dagsläget. Men vi föreslår att man snabbt kommer i gång med upphandlingen av systemet och under tiden planerar projekt och implementeringsarbetet för hela kommunen.

7. Uppskattade kostnader Alingsås kommun

Baserat på de uppgifter som lämnats i Vänersborgs och Västerviks vinnande anbud presenteras här en uppskattning av kostnader för Alingsås kommuns införande av e-handelsystem. Notera att dessa kostnader är hypotetiska. Eftersom projekt och systemet ska upphandlas kan vi inte veta vilka priser potentiella anbudsgivare ger i sina anbud. Men vi kan uppskatta behovet och ta in den information som finns från dessa tidigare anbud. Uppskattningen görs baserat på snittkostnad av de båda anbuden. Eftersom Alingsås kommun är lite större än de båda kommunerna samt inte har någon tidigare erfarenhet av elektroniska beställningar behöver vi ha i åtanke att priset kan bli något högre än presenterat. Vi har även valt att titta på snittet på de kvantiteter som leverantörerna har räknat på. Således presenteras nedan det totala priset beräknat på snitt kvantitet. Detta då vi inte har beräknat hur många anslutningar som ska göras eller exakt hur många konsulttimmar som kommer att behövas exempelvis.

Typ av kostnad	Beskrivning	Enhet	Pris per enhet	Totalt pris
Investeringskostnad	Kostnad för införandeprojekt	1 st		800 000
Driftkostnad	Årlig kostnad för system, support mm	6 år	506 500	3 039 000
Pris för anslutning av leverantörer EDI		12,5 st	16524	206 550
Pris för anslutning av leverantörer Punch-out		5 st	17278	86 390
Konsulttimmar utanför projektet		585 tim	1404	821 560
Utbildning heldag	Systemanvändare, användare mm	4,5 dagar	19 000	85 500
Ny tjänst – systemförvaltare	Kostnad för nyanställning			

I tabellen ovan presenteras de kostnader som går att härleda som gemensamma från de båda anbuden samt för de två olika implementeringsprojekten. Vi kan konstatera att ytterligare beräkningar kan behöva göras på de olika implementeringsprojekten.

8. Slutord

Denna förstudie påvisar fördelarna med att införa elektronisk handel i Alingsås kommun. För att kunna göra detta behöver vi upphandla och implementera ett beställarsystem. Genom att ha hela kedjan, från beställning, leveransbesked och fakturering elektronisk kommer administrationen att minska och ökad avtalstrohet att uppnås vilket innebär potentiellt stora besparingar för Alingsås kommun.

Ett gediget arbete med upphandling, implementering och utbildning kommer att behövas göras internt och med hjälp av systemleverantören. Denna förstudie innehåller två förslag på tillvägagångssätt för implementering och omställning till elektronisk handel. Det första förslaget innebär att implementeringen sker i etapper, medan det andra förslaget ämnar göra implementeringen i hela kommunen samtidigt. Vilket förslag man än väljer ser vi att det finns stora vinster och besparingar att göra genom att investera i e-handel.